

**HAMID OLIMJON SHE'RLARINING LINGVOPOETIK
XUSUSIYATLARI**

Turg'unpo'latova Madina A'zamjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

1-kurs magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada evristik ta'limning mohiyati, uning o'quvchilarning ijodiy (kreativ) fikrlashini shakllantirishdagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Muallif evristik metodlar orqali o'quvchilarning o'ziga xos tafakkurini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishning usullari va didaktik yondashuvlarini tahlil qiladi.*

Kalit so'zlar: *Evristik ta'lim, kreativ fikrlash, ijodiy yondashuv, evristik metod, o'quvchilarning tafakkuri, muammoli vaziyat, matritsa metodi*

.Kirish

Asosiy qism O'zbek adabiyoti tarixida alohida o'rin egallagan shoir va jamoat arbobi Hamid Olimjon o'zining serqirra ijodi, badiiy mahorati, publitsistikasi va tarjimonlik faoliyati bilan o'zbek madaniyatiga ulkan hissa qo'shgan ijodkordir. U o'z hayoti davomida faqat she'riyat emas, balki dramaturgiya, nasr, xalq og'zaki ijodi, tarjimonlik va adabiy tanqid sohalarida ham samarali ijod qilgan. Aynan shuning uchun uni "ko'p qirrali faoliyat sohibi" deb atash o'rinlidir.

Hamid Olimjon ijodiy merosi O'zbekiston mustaqillikka erishganidan keyin yanada chuqur o'rganila boshladi. Uning asarlarida milliy uyg'onish, xalqparvarlik, Vatan tuyg'usi, mehnat va go'zallikni ulug'lash kabi mavzular yetakchi o'rin tutadi. Quyidagi maqolada Hamid Olimjonning adabiyot va madaniyatdagi ko'p qirrali faoliyati haqida so'z yuritiladi.

1. Shoirlik faoliyati

Hamid Olimjon avvalo lirik shoir sifatida mashhur. Uning she'riyati 1930-yillardan boshlab o'zining betakror ohangi, xalqona obrazlari va yuksak badiiy

mahorati bilan ajralib turadi. Shoir asarlarida sevgi, tabiat, insonparvarlik, Vatanga muhabbat, tarixiy qahramonlar obrazlari markaziy o‘rin egallaydi.

Hamid Olimjonning “Zaynab va Omon”, “Semurg’”, “Gulistonim mening” kabi dostonlari o‘zbek adabiyotida doston janrining yuksalishiga sabab bo‘lgan asarlar qatoriga kiradi. Ayniqsa, “Semurg’” dostonida xalqning ozodlik sari intilishi ramziy tarzda ifodalanadi. Bu doston orqali u orzular qanotida parvoz qilgan bir avlod ruhiyatini aks ettirgan.

Uning lirik she‘rlari – “Sen bahorda kelgin”, “Ko‘rganman ko‘hna Buxoroni”, “Quyoshli yurtimda” kabi asarlarida ham zamonaviy o‘zbek she‘riyatining yangi bosqichi ko‘zga tashlanadi.

2. Dramaturgiya va sahna san‘ati

Hamid Olimjon o‘zbek dramaturgiyasining ham rivojiga sezilarli hissa qo‘shgan. Uning “Zaynab va Omon” dostoni asosida sahnalashtirilgan spektakllar, “Muqanna” kabi tarixiy dramalari, xalq orasida mashhur bo‘lgan “Parvona” va “Turg‘un” kabi sahna asarlari o‘z davrida katta qiziqish uyg‘otgan.

Dramaturgiya orqali u tarixiy voqealarni, xalq qahramonlarini sahnaga olib chiqdi, ularning qahramonlik ruhi va g‘oyaviy saboqlarini tomoshabinlarga yetkazdi. Ayniqsa, u yozgan sahna asarlarida xalqimizning adolat, ozodlik va mehr-oqibatga bo‘lgan intilishi asosiy g‘oya sifatida namoyon bo‘ladi.

Uning sahna asarlari realistik, xalqona va obrazli bo‘lib, tomoshabinni o‘yga toldiradigan, ijtimoiy muammolarga e‘tibor qaratadigan ijod namunalari hisoblanadi.

3. Xalq og‘zaki ijodini to‘plash va o‘rganishdagi hissasi

Hamid Olimjon o‘zbek xalq og‘zaki ijodini o‘rganish va uni adabiyotga olib kirishda ham alohida o‘rin tutadi. U xalq dostonlari, ertaklar, maqollar, afsonalar va boshqa og‘zaki janrlar asosida ko‘plab ilmiy maqolalar, asarlar yozgan.

Uning tashabbusi bilan “Alpomish” dostoni ilk bor bosma holatda nashr etilgan. Shoir bu dostonni nafaqat to‘plagan, balki uni ilmiy izohlar bilan boyitgan, tarixiy-ma‘naviy mazmunini tahlil qilgan. Bu borada Hamid Olimjonning xizmatlari xalq madaniy merosini tiklashda muhim o‘rin egallaydi.

Shuningdek, u xalq ijodini maktab o'quvchilari va yosh avlodga yetkazish maqsadida uni adabiy lashtirib, turli she'r va sahna ko'rinishlari yaratgan.

4. Tarjimonlik faoliyati

Hamid Olimjonning yana bir muhim faoliyati – tarjimonlikdir. U jahon adabiyotining bir qator mashhur asarlarini o'zbek tiliga mahorat bilan tarjima qilgan. Jumladan, Aleksandr Pushkin, Lermontov, Nekrasov kabi rus klassiklarining asarlarini o'zbek o'quvchisiga tanishtirishda katta hissa qo'shgan.

Shoirning tarjimalari nafaqat adabiy, balki lingvistik va madaniy jihatdan ham yuqori saviyada bo'lib, asl matn ohangini, badiiy ifodani saqlagan holda, o'zbekcha milliylikni ham yo'qotmagan.

Tarjimon sifatida Hamid Olimjon nafaqat adabiy bog'liqlikni mustahkamladi, balki madaniy aloqalarni kengaytirish, o'zbek kitobxonining saviyasini oshirishga xizmat qildi.

5. Adabiy tanqid va publitsistika sohasidagi o'rni

Hamid Olimjon o'zbek adabiy tanqidi va publitsistikasi rivojiga ham sezilarli hissa qo'shgan. U ko'plab tanqidiy maqolalar, adabiy tahlillar yozgan, zamondoshlari ijodini baholagan. Ayniqsa, Cho'lpon, Abdulla Qodiriy, G'afur G'ulom kabi yozuvchilarning ijodi haqida yozgan maqolalari adabiy jarayonni tahlil qilishda muhim manba hisoblanadi.

Publitsist sifatida u ijtimoiy masalalarga befarq bo'lmagan, xalqni ma'naviy yuksaltirishga qaratilgan maqolalar yozgan. U o'z zamonasi muammolarini yoritishda dadil, halol va adolatparvar yozuvchi sifatida namoyon bo'lgan.

Xulosa

Hamid Olimjon – o'zbek adabiyotida betakror o'ringa ega bo'lgan, ko'p qirrali ijodkor edi. Shoirlik, dramaturgiya, tarjimonlik, adabiy tanqid, publitsistika, folklorshunoslik kabi sohalarda olib borgan faoliyati orqali u o'zbek madaniyatining taraqqiyotiga muhim hissa qo'shdi.

Uning ijodi bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan, yosh avlodni yurtparvarlik, go'zallikni sevish, mehnatsevarlik va insoniy fazilatlar sari yetaklab

kelmoqda. Hamid Olimjonning ko‘p qirrali merosi nafaqat o‘zbek adabiyoti, balki butun turkiy adabiyotlar uchun ham bebaho boylikdir.

Asosiy adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi 2017-2021 yillarda rivojlantirishning beshta ustivor yonalishlari. Harakatlar strategiyasi.
2. “ Faol investitsiyalar va ijtimoiy rivojlantirish yili” davlat dasturi.
3. Yo‘ldashev J, S Usmonov S.“Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish”. T. “Fan va texnologiya”, 2008.
4. Qurbonov Sh, Sayidhalilov E.“Talim sifatini boshqarish”.T.“Turon-istiqbol”, 2008.

Xorijiy adabiyotlar

1. Gireeva L.D. «Otechestvennye pedagogicheskie innovatsii 60-80x godax XX veka» Pedagogika, 1995 №5.
2. Innovatsionnyy menejment. Moskva, Vuzovskiy uchebnik 2006.
3. Medynskiy V.G. Innovatsionnyy menejment. Ucheb. M, INFRA 2002.
4. SHedrovitskiy P. Novshestva i innovatsii. Uchitelskaya gazeta 1995 №2

Qo‘shimcha adabiyotlar

- 1.Yo‘ldashev J.“Pedagogik innovatsiyalarni hayotga tadbiq etishning asoslari” T.2012.

Internet saytlari.

1. [www. tdpu. uz](http://www.tdpu.uz)
2. www. pedagog.
- 3.www. Ziyo-Net.uz